

T.E. Lawrence

Cei șapte stâlpi ai înțelepciunii

Volumul I

Cuprins

SYNOPSIS	7
UN TRIMF	13
Introducere. Temeiurile răscoalei	13
Capitolul 1	14
Capitolul 2	17
Capitolul 3	22
Capitolul 4	28
Capitolul 5	34
Capitolul 6	40
Capitolul 7	47
Cartea I. Descoperirea lui Feisal	53
Capitolul 8	54
Capitolul 9	61
Capitolul 10	65
Capitolul 11	72
Capitolul 12	78
Capitolul 13	81
Capitolul 14	88
Capitolul 15	92
Capitolul 16	97
Cartea a II-a. Începutul ofensivei arabe	105
Capitolul 17	106
Capitolul 18	109
Capitolul 19	113
Capitolul 20	117
Capitolul 21	123
Capitolul 22	128
Capitolul 23	132
Capitolul 24	139
Capitolul 25	146

Capitolul 26	153
Capitolul 27	157
Cartea a III-a. O diversiune la calea ferată	161
Capitolul 28	162
Capitolul 29	166
Capitolul 30	169
Capitolul 31	173
Capitolul 32	179
Capitolul 33	184
Capitolul 34	195
Capitolul 35	203
Capitolul 36	212
Capitolul 37	216
Capitolul 38	221
Cartea a IV-a. Extinderea către Akaba	229
Capitolul 39	230
Capitolul 40	235
Capitolul 41	241
Capitolul 42	247
Capitolul 43	252
Capitolul 44	256
Capitolul 45	261
Capitolul 46	267
Capitolul 47	273
Capitolul 48	277
Capitolul 49	285
Capitolul 50	291
Capitolul 51	297
Capitolul 52	300
Capitolul 53	305
Capitolul 54	311
Cartea a V-a. Însemnarea timpului	319
Capitolul 55	320
Capitolul 56	324
Capitolul 57	329

Capitolul 58.....	334
Capitolul 59.....	339
Capitolul 60.....	347
Capitolul 61.....	352
Capitolul 62.....	357
Capitolul 63.....	361
Capitolul 64.....	366
Capitolul 65.....	370
Capitolul 66.....	374
Capitolul 67.....	379
Capitolul 68.....	385

PENTRU S.A.

*Te-am iubit și-așa se face că-n mâinile mele
mișcat-am aceste valuri de oameni și
scrisu-mi-am voința pe cerul înstelat*

*Să mă fac vrednic de tine, Libertate, casă
nestemată în șapte stâlpi proptită, ca înspre
mine să-ți licărească ochii*

Când ne vom arăta.

*Părea a fi a căii mele slugă Moartea, când
ne apropiam și te vedeam în așteptarea noastră;*

*Dar tu zâmbeai, și într-o mână pizmă ea
mă întrecu și te luă deoparte,*

În pacea ei.

*Iubirea, a noastră încercare, a noastră
pentru clipă, de-atâta cale obosită, de trupul
tău se prinse,*

*Nainte ca mâna moale a pământului prin
umbra ta să bâjbâie și viermii orbi din a ta
substanță*

Să se îngrașe.

*Oamenii mă rugară să dau preț caznei
noastre, neprihănită casă, în amintirea ta.*

*Dar pentru potrivitul monument, neispră-
vită am sfârâmat-o, și acum*

*Târându-se, bieteles fărâme coliba încearcă
să și-o dreagă în înspăimântătoarea umbră*

A darului tău.

Domnul Geoffrey Dawson a insistat pe lângă Colegiul All Souls să-mi acorde un răgaz, în 1919–1920, pentru a putea scrie asupra răscoalei arabe. Sir Herbert Baker mi-a îngăduit să locuiesc și să lucrez în casa sa din Westminster.

Cartea, astfel scrisă, a fost culeasă în 1921, când a avut norocul de a găsi prieteni care să o critice. Ea datorează mulțumiri mai cu seamă domnului și doamnei Bernard Shaw pentru nenumărate sugestii de mare valoare și diversitate, cât și pentru prezentele perioade între punct și virgulă.

Cartea nu pretinde a fi imparțială. Rogu-vă, luați-o ca pe o na-rațiune îmbinată din memorie. Nu am putut să-mi iau note complete, căci ar fi însemnat să-mi întrerup datoria față de arabi dacă aș fi cules astfel de flori în timp ce ei se luptau. Ofițerii mei superiori, Wilson, Joyce, Dawnay, Newcombe și Davenport ar putea spune, fiecare, câte o poveste la fel. Acest lucru e adevărat și în ceea ce îi privește pe Stirling, Young, Lloyd și Maynard; și în ceea ce îi privește pe Buxton și pe Winterton, sau pe Ross, Stent și Siddons, sau pe Peake, Hornby, Scott-Higgins și Garland, pe Wordie, Benett și MacIndoe, pe Basett, Scott, Goslett, Wood și Gray, pe Hinde, Spence și Bright, pe Brodie și Pascoe, Gilman și Grisenthwaite, Greenhill, Dowsett și Wade, pe Henderson, Leeson, Makins și Nunan.

Și mai sunt și mulți alți șefi sau luptători singuratici față de care această descriere ce mă privește mai mult pe mine nu este dreaptă. Și este și mai nedreaptă, desigur, ca toate povestirile de război, față de simplii soldați nenumiți și nepomeniți, cărora nu li arată meritele, după cum s-ar conveni, câtă vreme nu-și descriu ei singuri activitatea.

T.E.S.

Cranwell, 15 august 1926

SYNOPSIS

Introducere

TEMEIURILE RĂSCOALEI ARABE

Câțiva englezi, în frunte cu Kitchener, au socotit că o răscoală a arabilor împotriva turcilor ar da Angliei, aflată în luptă cu Germania, ocazia s-o învingă în același timp și pe aliata acesteia, Turcia. Cunoștințele lor cu privire la firea, puterea și însăși țara popoarelor ce vorbesc limba arabă i-au condus la gândul că rezultatul unei astfel de rebeliuni n-ar putea fi decât favorabil. Și de aceea i-au hotărât caracterul și metoda. Dobândind asigurări formale de la guvernul britanic că vor fi ajutați, ei au decis să înceapă răscoala. Dar rebeliunea șerifului din Mecca apăru celor mai mulți drept o surpriză, Alianții nefiind încă pregătiți. Faptul provocă reacții diferite, prietenii și dușmăniile la fel de hotărâte și stârni gelozii care începură să încurce lucrurile.

Cartea I

CEA DINTÂI VIZITĂ A MEA ÎN ARABIA

Am socotit că aceste neajunsuri ale răscoalei se datorează mai cu seamă greșitei conduceri, sau mai curând lipsei de conducere, atât arabă, cât și engleză. M-am dus în Arabia pentru a vedea cum stau lucrurile și pentru a cunoaște oameni de seamă. Știam că primul ei șef, șeriful din Mecca, era prea bătrân. Am constatat că Abdulla e prea deștept, Ali prea curat, Zeid prea rece. Am străbătut atunci țara, ajungând la Feisal, în care am găsit conducătorul dorit, cu înflăcărea de care era nevoie și cu suficientă rațiune pentru a duce totul la bun sfârșit. Oamenii triburilor sale mi-au părut mijloace suficiente pentru realizarea cauzei, iar dealurile sale, adevărate avantaje sorocite de natură. Așa că m-am înapoiat în Egipt cu bucurie și plin de încredere, arătând șefilor mei cum Mecca era apărată, nu de obstacolul ce-l constituia orașul Rabegh, ci de amenințarea din flancuri, în Jebel Subh, a lui Feisal.

Cartea a II-a

PRIMA EXTINDERE A LUI FEISAL CĂTRE NORD

Șefii mei se arătară surprinși de veștile cele bune și îmi făgăduiră ajutorul lor, între timp trimitându-mă, împotriva voinței mele, înapoi în Arabia. Am ajuns în tabăra lui Feisal în ziua în care turcii își apărau Jebel Subhul. Prin aceasta, întregul temei al încrederii mele într-un război de triburi s-a nimicit. Mai zăbovirăm câtva timp pe lângă Yenbo, nădăjduind să reluăm poziția; dar oamenii triburilor se dovediră incapabili pentru atac și ne dădurăm seama că, dacă trebuie să menținem revolta, atunci e necesar să născocim numai-decât o altă tactică. Era lucru riscant, deoarece experții militari englezi nu sosiseră încă. Totuși, chibzuirăm că pentru a recăpăta dreptul de inițiativă trebuia să lăsăm deoparte corpul principal al armatei dușmane și să ne concentrăm asupra flancului dinspre calea ferată. Primul pas în acest scop era să ne mutăm baza la Wejeh; ceea ce și făcurăm, în chip impunător.

Cartea a III-a

CONCENTRAREA ÎMPOTRIVA LINIEI FERATE A MEDINEI

Luarea orașului Wejeh avu efectul dorit asupra turcilor, care părăsiră înaintarea asupra Meccăi, rămânând la o apărare pasivă a Medinei și a liniei sale ferate. Experții noștri făcură planurile necesare pentru a-i ataca. Germanii văzură pericolul unei împresurări și îl convinseră pe Enver să dea ordin pentru evacuarea imediată a Medinei. Sir Archibald Murray ne rugă să întreprindem un atac susținut pentru a distruge dușmanul aflat în retragere. Feisal a fost repede gata, în ceea ce-l privea; iar eu m-am dus la Abdulla să-i cer colaborarea. Pe drum, m-am îmbolnăvit și, pe când stăteam singur și cu mâna goală, am fost forțat să cuget mai mult asupra campaniei. Meditând, m-am încredințat că în activitatea noastră recentă practica fusese mai reușită decât teoria. Așa că, după vindecare, am făcut foarte puțin pentru atacul căii ferate, dar m-am întors la Wejeh cu idei noi. Am încercat să-i fac pe alții să le accepte și să adopte tactica desfășurării ca principiu conducător și să pună în primul plan

propaganda, chiar înaintea luptei. Ceilalți au preferat însă țelul limitat și mai direct al Medinei. Astfel că m-am hotărât să mă reped singur la Akaba pentru a-mi verifica teoria.

Cartea a IV-a

EXPEDIȚIA CONTRA AKABEI

Portul Akaba era atât de puternic datorită condițiilor sale naturale, încât nu putea fi cucerit decât prin surprindere și din interior; dar fericita înțelegere dintre Auda Abu Tayi și Feisal ne-a făcut să nădăjduim că vom putea înrola destui oameni din triburile deșertului răsăritean pentru o asemenea acțiune pe coastă. Nasir, Auda și cu mine am pornit călare în această călătorie lungă. Până acum Feisal fusese conducătorul principal; dar faptul că el a rămas la Wejh făcu ca povara aceasta ingrată a expediției către nord să cadă asupra mea. Am acceptat-o împreună cu toate urmările-i necinstite, ca fiind singura cale spre victorie. I-am păcălit pe turci și am intrat norocoși în Akaba.

Cartea a V-a

EXPLOATAREA NOII BAZE

Cucerirea Akabei încheie războiul din Hejaz și ne dădu însărcinarea de a-i ajuta pe englezi să năvălească în Siria. Arabii, operând din Akaba, ajunseră virtual aripa dreaptă a armatei lui Allenby din Sinai. Pentru a însemna schimbarea aceasta de raporturi, Feisal, cu armata sa, a fost transferat sub comanda lui Allenby. Acesta deveni acum răspunzător de operațiunile lui Feisal și de echiparea sa. Între timp, noi organizăram regiunea Akabei ca o bază inatacabilă, de unde să împiedicăm funcționarea liniei ferate a Hejazului.

Cartea a VI-a

DISTRUGEREA PODURILOR

În noiembrie 1917, Allenby era pregătit să deschidă un atac general împotriva turcilor, pe tot frontul său. Arabii ar fi trebuit să facă la fel în sectorul lor; dar m-am temut să joc totul pe o singură

carte și am plănuit în schimb operațiunea specifică de a tăia calea ferată a văii Yarmuk, pentru a provoca dezordine în retragerea turcilor pe care o așteptam. Această jumătate de măsură avu insuccesul meritat.

Cartea a VII-a

O CAMPANIE PE VREME DE IARNĂ

După luarea Ierusalimului, Allenby, pentru a-și ușura aripa dreaptă, ne prescrise o ținută limitată. Am început cu bine; dar când am ajuns la Marea Moartă, vremea rea, dispoziția proastă și deosebirea de păreri ne zădărnici spiritul de ofensivă și ne nimici puterea. Am avut o neînțelegere cu Zeid și m-am întors în Palestina, raportând că dădusem greș și cerând să mi se dea altă îndeletnicire. Allenby era în toiul unui plan măreț și plin de nădejde pentru primăvara viitoare. Mă trimise îndată înapoi la Feisal, cu noi împuterniciri și îndatoriri.

Cartea a VIII-a

APARIȚIA CONFORMISMULUI

În colaborare cu Allenby, am făcut un plan întreit ca să ne unim mâinile peste Iordan, să cucerim Maanul și să tăiem calea Medinei, printr-o singură operațiune. A fost un plan prea mândru și niciunul dintre noi nu și-a îndeplinit însărcinarea. Așa încât arabii își preschimbară grija blajină pe care o avuseseră față de calea ferată din Medina cu povara mai grea de a împresura la Maan o forță turcească tot atât de mare ca și întreaga lor armată regulată. Spre a putea răspunde acestei îndatoriri, Allenby ne ajută mărindu-ne mijloacele de transport, ca să putem avea o rază de acțiune mai lungă și o mobilitate mai mare. Maanul era inatacabil pentru noi acum, așa că ne concentrarăm forțele ca să-i tăiem calea ferată dinspre miază-noapte și să distragem sfortarea turcească de a ușura situația garnizoanei din partea Ammanului. Era limpede că nu exista nicio hotărâre într-o astfel de tactică. În acest moment, înaintarea germană din Flandra îi răpi lui Allenby unitățile britanice; și, prin urmare, avantajul său asupra turcilor. Ne înștiință că nu era în situația de a putea da atacul. Perspectiva unui șah-pat, căci astfel ajunsesem,

pentru tot decursul anului 1918, era un lucru de nesuferit. Plănuirăm să întărim armata arabă pentru operațiunile din toamnă în apropiere de Deraa și în ținutul tribului Beni Sakhr. Dacă aceasta putea îndepărta o divizie a dușmanului în Palestina, ar fi devenit posibil și un atac britanic subordonat, iar unul dintre scopurile acestuia ar fi fost unirea noastră în valea de jos a Iordanului, lângă Jericho. După o lună de pregătiri, planul a fost părăsit, din cauza riscurilor și pentru că ni s-a oferit un altul mai bun.

Cartea a IX-a

PREGĂTIND O LOVITURĂ FINALĂ

Allenby, cu grabnica întrupare a întăririlor trimise din India și Mesopotamia, întrecu atât de mult așteptările tuturor, încât fu în stare să plănuiască o ofensivă de toamnă. Echilibrarea aproape precisă a forțelor din fiecare parte însemna că izbânda va atârna de păcăleala iscusită pe care o va putea trage turcilor, făcându-i să creadă că întregul pericol se află dincolo de Iordan. Noi îl puteam ajuta, rămânând liniștiți vreo șase săptămâni și simulând o slăbiciune care să-i ispitească pe turci să ne atace. Arabii trebuiau să ia inițiativa la momentul oportun, tăind comunicațiile de cale ferată cu Palestina.

O astfel de păcăleală dublă cerea o calculare de timp foarte precisă, deoarece echilibrul putea fi stricat, fie printr-o retragere prematură a turcilor în Palestina, fie prin atacul prematur împotriva arabilor, dincolo de Iordan. Am împrumutat de la Allenby o parte din corpul imperial de cămile pentru a da un colorit în plus presupusei noastre situații critice, în timp ce pregătirile pentru Deraa înaintau, fără nicio altă piedică decât doar o ultimă manifestare pizmașă din partea regelui Hussein.

Cartea a X-a

ELIBERAREA DAMASCULUI

Coloana noastră mobilă compusă din avioane, automobile blindate, trupe regulate arabe și beduini se adună la Azrak pentru a tăia cele trei linii ferate de la Deraa. Linia de miazăzi am tăiat-o lângă Mafrak; cea de miazănoapte la Arar; cea apuseană, lângă Mezerib. Am înconjurat Deraa și ne-am întrunit, în ciuda atacurilor

aeriane, în deșert. A doua zi, Allenby porni atacul și peste câteva ceasuri risipi armatele turcești în mod definitiv. Am zburat cu aeroplanul în Palestina pentru a dobândi ajutoare aeriene și am primit instrucțiuni și ordine pentru a doua fază a înaintării către nord. Ne mișcarăm îndărătul Derei spre a grăbi părăsirea localității. Forțele generalului Barrow se unire cu ale noastre; în tovărășia lor înaintarăm spre Kiswe și, acolo, întâmpinarăm corpul de australieni călări. Forțele noastre unite intrară în Damasc, fără a întâmpina nicio rezistență. În oraș se observă o oarecare neliniște și nedumerire. Am căutat să liniștim totul; Allenby sosi și puse la punct toate greutățile. După aceea mă lăsă să plec.

Epilog

De ce odată cu Damascul s-au terminat eforturile mele în Siria

Anexa I

Lista nominală a companiei de automobile blindate a Hejazului și a bateriei Talbot

Anexa II

Un jurnal cu numele localităților și cu datele războiului

UN TRIMF

Introducere TEMEIURILE RĂSCOALEI

CAPITOLELE 1-7

Câțiva englezi, în frunte cu Kitchener, au socotit că o răscoală a arabilor împotriva turcilor ar da Angliei, aflată în luptă cu Germania, ocazia s-o învingă în același timp și pe aliata acesteia, Turcia. Cunoștințele lor cu privire la firea, puterea și însăși țara popoarelor ce vorbesc limba arabă i-au condus la gândul că rezultatul unei astfel de rebeliuni n-ar putea fi decât favorabil. Și de aceea i-au hotărât caracterul și metoda. Dobândind asigurări formale de la guvernul britanic că vor fi ajutați, ei au decis să înceapă răscoala. Dar rebeliunea șerifului din Mecca apărură celor mai mulți drept o surpriză, Aliații nefiind încă pregătiți. Faptul provocă reacții diferite, prietenii și dușmăniile la fel de hotărâte și stârni gelozii care începură să încurce lucrurile.

CAPITOLUL 1

Câteva din relele arătate în povestirea mea au fost firești împrejurărilor în care ne aflam. Sub ceruri neutre, am trăit ani la rând unii alături de alții așa cum s-a putut în deșertul total. Ziua, ne dospea soarele puternic. Și eram zăpăciți de bătaia vântului. Noaptea, ne înmuia roua, și micimea noastră ajungea de ocară în fața nenumăratelor tăceri ale stelelor. Eram o armată egocentrică, fără nimic de paradă și fără nicio ținută, ci doar devotată libertății, al doilea din crezurile omului adevărat. Scop atât de prădalnic încât ne sfâșia toată puterea; nădejde atât de transcendentă încât ambițiile de odinioară piereau la lumina ei.

Pe măsură ce timpul trecea, nevoia noastră de a lupta pentru un ideal creștea mereu, devenind o posesie hotărâtă, ce călărea cu pinteni și hățuri îndoielile noastre. De voie, de nevoie, devenise o credință. Ne vândusem sclavi ei; ne legasem cot la cot în lanțurile ei; îngenuncheasem ca să slujim sfințeniei ei, cu tot ce aveam bun și rău în noi. Mentalitatea oamenilor obișnuiți ajunși sclavi e îngrozitoare, căci ei au pierdut lumea. Noi ne-am vândut atotstăpânitoarei lăcomii a izbânzii nu numai trupul, ci și sufletul. Prin actul nostru ne-am pierdut orice moralitate, volițiune, răspundere, asemenea frunzelor moarte luate de vânturi.

Lupta veșnică ne luase orice grijă față de viețile noastre sau ale altora. În jurul gâtului simțeam ștreangul, iar pe capetele noastre se pusese prețul hidoaselor torturi, pe care inamicul ni le pregătea în caz c-am fi fost prinși. În fiecare zi, unul dintre noi dispărea, iar cei vii se simțeau niște păpuși pe scena lui Dumnezeu. Într-adevăr, misiunea noastră era necruțătoare; fără milă, atâta vreme cât ostenitele noastre picioare ar fi înaintat cu șovăire pe calea luată. Cei slabi îi invidiau pe aceia îndeajuns de obosiți ca să poată muri. Căci reușita părea atât de depărtată, iar căderea, o apropiată și certă – chiar dacă tăioasă – eliberare. Am trăit tot timpul în tensiunea nervilor, ca și în delăsarea lor; pe crestele valurilor simțirii, ca și în jgheburile lor. Neputința ne amăra și ne făcea să trăim numai în orizontul văzut, nepăsători față de necazurile pe care ni le pricinuiam sau le înduram, de vreme ce senzațiile fizice se arătau meschin de trecătoare. Accese de cruzime, perversiuni și poftes desfrânate alergau printre noi cu ușurință și fără a